

Future-proofing our children

Tiisezo 1

Toho ya Tuto: Milao ye lishumi

Buka ya Bashemi

Sikolo sa la Sunda sa mwa malapa

Balatiwa Bashemi

Mu amuhelwa kwa tuto ya “Milao ye lishumi” ya sikolo sa tiisezo 1. Pampili ye, imi tusa hainyani ka mo, muswanel ku fela tuto ye:

Mo muswanela ku itukiseza ni fa tuto ye

Ze tatama ki zeñwi zeo mu swanela ku ezeza mwa ku itukiseza ni ku fela tuto ye.

Muhato	Sa kueza
1.	Mu kena fa likepe la Keleke ya ba Apositola ba Banca, ka ku sebelisa likepe le fa WhatsApp: https://bit.ly/3NACSSHS
2.	<p>Mu be ni lisebeliso ze tatama kuli mu kone ku tukiseza kufa hande tuto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bibebe • Ma pampili a likisizwe kale a tuto ye. • Buka mwa sebeleza mwanana, lopitoloto ni lipendiso za banana, ni zeñwi cwalo. • Video ye lukisizwe, ye kona ku sebeliswa ku ekeza fa halimu a tuto (ha ku konahala) • Katekisema ni buka ya lipuzo ni likalabo (Kwa banana ba bali mwa lotopa za Tiisezo) <p><i>Mamela:</i></p> <p>2.1: Nako yende yakufa tuto ki la Sunda ka kusanani, ka samulaho a sebelezo, sina banana ha ba fiwanga lituto ka nako yeo.</p> <p>2.2: Mukupiwa ku eza tuto ye bukuswani ha ku konahala, ka ku hupula nako nyana yeo banana ba kona ku teezeza ni ku utwisisa hande.</p> <p>(Mu sike mwa bulela ze sa a mani tuto) ya mwanana – Mina ki mina mu ziba ahulu mwana mina ni ku fita. <i>Ka mulao, sikolo sa la Sunda hasi swaneli ku fitelela mizuzu ye mashumi a mane nito tu keta lizoho (45 minutes).</i></p> <p>2.3: Lituto li kau hanyizwe ka itopa (Sikolo sa la Sunda, Taelo ya silumeli ni Tiisezo - SS1, RI1 or Confirmation).</p> <p>2.4: Mulizeze kapa ku ikopanya ni muluti wa ba sikolo sa la Sunda ha mu tokwa tuso kwa lisebeliso ze bulezwi.</p>
3.	Mu lapele (Mubone tapelo ye ñozwe, kwa mafelelezo) mi mukupe Mulimu kuli ami eze sisebeliso mwa kufa tuto ye, ka mwa latela Yena.
4.	<p>Mu eze sibaka sa tuto kuba se sinzi hande (ku sina lilata) foo mina ni mwanana mu bani ni buino bo buswana.</p> <p><i>Ka mutala:</i> Mu ine fa lishasha/ fa museme kapa fa lipula ku potoha tafule</p>
5.	Mu bale tuto ye lukisizwe. Mu kutele ku ibala hape kuli mui utwisise hande. Mu buhe video ya tuto kuli mube ni kutwisiso hande ya tuto.
6.	Mu iñolele tu ñusanyana twa butokwa to mubata ku hupula ha mufa tuto.

Mufe tuto ya Sikolo sa la Sunda mwa mwa malapa

Mo kuswanehela ku itukiseza ni fa tuto ye

Lu zwela pili ku mifa mikwa, yeo muswanela ku itukiseza ni ku fa tuto ye.

Muhato	Sa kueza
7.	Mu utwisise butokwa bwa tuto, yeo mwanana a swanezi ku mamela ni ku sa libala.
8.	Mu fe mwana mina tuto ye, ka ku mukandekela likande la tuto. Mu kona ni haiba ku mu balela likande le ha mu tabela.
9.	Mu supeze mwana mina video, mi muketele butokwa mwa tuto ye.
10.	Mu bulelele ni ku susuweza mwana mina kuli a eze musebezi o mwa buka ya hae, ya sikolo sa la sunnda. (Nina ni lata ku .....)
11.	Mu lapele kapa mu kupe mwanana kuli a lapele kaku kwala tuto.

Lisebeliso ze fumanaha ku amana in Sikolo sa mwa malapa

Ze tatama ki lisebeliso ze kona ku ekeza ni ku tiiseza butokwa bwa tuto:

1. Mu eze WhatsApp chat tuto ye ni mabasi amanwi a sikolo sa la sunnda.
2. Mu ambole ni bashemi ba banwi kuli mube ni kutwisiso ku amana ni tuto pili mu sika ifa kale ku mwana mina.
3. Mu be baba lukuluhile, ku batisisa litaba zemwi ku amana ni tuto ye.
4. Muongaongi ni muluti wa sikolo sa la Sunda mwa kopano yamina ba teni kuli bami tuse.

 Notes

Tuto

Toho ya Tuto	Milao ye lishumi
Mutomo/ butokwa bwa tuto	Butokwa bwa milao ye lishumi kacenu. Likezo za luna li swanle ku supeza mipilelo ya luna, isi feela ku Mulimu kono mane cwalo ni kwa batu kaluna/ batu ba bamwi.
Timana ya Bibebe	Exoda/ Mututo 20

Tuto ye kusufalizwe:

Milao ye lishumi
<ol style="list-style-type: none"> 1. “Ki na Muña Bupilo, Mulimu wa hao, U si ke wa ba ni milimu i sili 2. “U si ke wa sebelisa libizo la Muñ'a Bupilo Mulimu wa hao ka mafosisa, kakuli ni ta fa mulatu mañi ni mañi ya bapalisa libizo la ka. 3. “U hupule Lizazi la sabata/ Pumulo, mi u li buluke. 4. Kuteka ndat'aho mi m'aho, kuli u pile nako ye telele mwa naha y'a ku file Muñ'a Bupilo, Mulimu wa hao. 5. “U si ke wa bulaya mutu. 6. “U si ke wa buka. 7. “U si ke wa uzwa. 8. “U si ke wa tameleza wa henu/mutu za buhata. 9. U si ke wa lakaza ndu ya yo muñwi/ ya wa henu. 10. <i>U si ke wa lakaza musal'a hae, kamba batanga ba hae, kamba pulu ya hae, kamba mbongolo ya hae, kamba sifi ni sifi s'a na ni sona.”</i> <p>Simuluho:</p> <p>Mulimu na file Mushe milao ye lishumi fa lilunda la Sinai. Mulimu na file milao kwa batu ba Isilaele ili kuli ba bupe silikanie sa bona ni yena ni kuli ba be ni silikani se sinde ni batu ba bamwi.</p> <p>Taba ye ne izahalzi lilimo ze likita ze felile za kwa mulaho. Kana milao ye i sana ni butokwa kacenu? Kana milao ye i sa swanle ku lu zamaisa ni ku bupa mipilelo ya lu na? Ha lu talime ka ku nyakisisa mulao ni mulao mane cwalo ni butokwa bwa ona.</p>

Milao ye lishumi:

“Ki na Muña Bupilo, Mulimu wa hao, U si ke wa ba ni milimu i sili.

Mulao wa pili u talusa kuli Mulimu ki Mulena wa lika kaufela.

Yena feela mubupi wa lika kaufela ki ya swanle ku lapelwa. Lu lumbeka Mulimu kakuli lwa mulata. Lu amuhala Mulimu kamwa na tezi/ bonahalezi mwa lifasi: ka Jesu Kreste. Ha lu i kezezi mulimu wa maata, masheleñi kabpa milimu isili. Ha lu boni milimu ye miñwi mwa liswaniso, mwa likota kapa lika lisili

U si ke wa sebelisa libizo la Muñ'a Bupilo Mulimu wa hao ka mafosisa, kakuli ni ta fa mulatu mañi ni mañi ya bapalisa libizo la ka.

Lu swanela ku buluka lika ze amana ni Mulimu ni libizo la hae ku ba ze kenile.

Ze zi amana cwalo ni ka lika ze luhupula, ze lu bulela, ni ze lu eza. Mane cwalo ni ku eza ka mabomu/ ka ku sa tokomela ha lu sebelisa mabizo a cwale ka “Mulimu, Jesu Kreste kamba Moya o kenile, mwa li pulelo za lipapali kamba za lisheya ki ku loba mulao woo.

U hupule Lizazi la sabata/ Pumulo, mi u li buluke.

Kwa balumeli, lizali la sabata/pumulo ki la sunda (lizazi leo Jesu na zuhile kwa bafu).

Lu buluka lizazi li liliñwi mwa sunda ku lapela Mulimu ni ku beya mi nahano/ mihupulo ya luna ku ipatehisa ka linzwi la hae. Lizazi la sunda li swanle kuba lizazi la pumulo ni lizazi la mukiti kwa moyao. Lu buluka lizazi la sunda ku ba lelikenile ka ku lapela Mulimu mwa misebezi ni likezo ku zwelela kwa manzwi e lu amuhela mwa li sebeliezo.

Kuteka ndataho mi maho, kuli u pile nako ye telele mwa naha ya ku file Muña Bupilo, Mulimu wa hao.

U supeze likute ni ku buitumelo kwa basemi ba hao.

Wo ki wona feela mulao o sepisa mupuzo. Ki wa batu kaufela ili ba bahulu ni banana – ku supeza likuta ni buitumelo kwa bashemi ba hao. Hakuna taba kuli bana ni lilimo ze kai, banana bana ni tukelo ya ku kuteka bashemi ba bona. *Sepiso ya bupilo bo butelele ki sisupo sa mbuyoti ya Mulimu, mi i eziwa mwa mpo ya moya.*

Milao ye lishumi:

U si ke wa bulaya mutu.

Bupilo bu fiwa ki Mulimu. Yena anosi ki yena Mulena fa halimu a bupilo ni lifu.

Ha kuna mutu ya na ni tukelo ya bulaya/ ku felisa bupilo. Luna ni musebezi wa ku babalela, ku bukelaza ni ku sileleza bupilo bwa batu. Taelo ye/mulao wo ungelezi cwalo ni ku bulaya mbututu ye sali mwa mba, kuipulaya, ku bulaya ka kui tamulela, ku bulaya mwa ndwa, koto ya lifu ni ku zwise lisebeiso za sikuwa za ku buyelela..

U si ke wa buka.

Ba balatana ba swanela ku sepahala yo muñwi ku yo muñwi.

Mutu ufi ni ufi ya nyezi kamba ya nyezwi, ya eza kezo ya buozwa ni yo muñwi ye sali munna hae/musala hae, kamba mutu ufi kamba ufi ya sika nyalwa/ ya sika nyala ya eza kezo ya buozwa ni mutu nyezi kamba ya nyezwi, wa buka.

U si ke wa uzwa.

Ku ikukengala sika/lika za yo muñwi ku hanisizwe.

Mulao/Taelo ye ingelezi cwalo buputeleli, busholi ka butali, busholi bwa masheleñi. Ha lu swaneli cwalo ku uzweza ba habo luna (batu ka luna) bumutu bwa bona, mayemo a bona kamba ku lwanisa likute la buntu bwa bona.

U si ke wa tameleza wa henu/mutu za buhata.

Ku tameleza ka buhata ki kusa bulela buniti (ku nolofaza, taba ye ki kupuma) ku amana ni yo muñwi.

Lu swanela kubulela ni ku eza lika ka buniti. Ku sa bulela buniti, kamba ku bulela lichika la buniti ili ka mulelo wa ku pata buniti mane cwalo ni kulwaha, ze kaufela ki kuloba Mulao woo. Hape cwalo, ku inuneka, ku fiteleza litaba, ku ba wa malimi a mabeli, ku hasanya litaba za bupumi ni ku ekeza litaba ze siyo, ze kaufela ki mikwa ya ku sa bani buniti.

Milao ye lishumi:

U si ke wa lakaza ndu ya yo muñwi/ ya wa henu.

U si ke wa lakaza musal'a hae, kamba batanga ba hae, kamba pulu ya hae, kamba mbongolo ya hae, kamba sifi ni sifi s'a na ni sona."

Mulao wa bulobañwi ni wa bulishumi, kamita milao ye ikusufazwa mwa mulao ulimuñwi kakuli i hanelela ku swana. Takazo – zibi sa ku lakaza- haiba u lakaza sa butokwa se si lateha ku mutu yo muñwi. Takazo ikona ku tizeza muna ni muchomubi, mi ze ki lika/ mihupulo ye sa yahisi. Lu laelwa ku eza bu ikamaiso bwa ze lu eza, ni ku eza likezo ze supeza pilu ye kenile.

Ka ku buela feela, litaelo ni milao li pangezwi ku lu sileleza ni ku lu beya mwa pabalelo. Ze, zi lu etelela mwa likezo za luna ni mwa mipilelo ya luna. Zi lu luta mo lu swanela ku bela ili kuli lube ni bupilo bo bunde fa lifasi ni ku lu kisa kwa bupilo bwa ku ya kuile.

Kanti tuto ye ilu luta sikamañi kacenu?

- Mwa milao ye lishumi, Mulimu u bulela kwa batu haufela.
- Ki ka mukwa woo o likuna ku bupa silikani sa luna ni Mulimu ni mane cwalo ni batu ba bamwi.
- Ka ku feleleza, lu swanela ku lumelela milao ya Mulimu ku lu etelela ni ku lu zamaisa mwa mipilelo ye luna.

Litaba zemwi ze nde za milao ye lishumi:

1. Ku Mushe ne isa bizwi “milao ye lishumi”. Mwa Bibebe, linzwi lene li belekiswa mwa misho ya makalelo neli “manzwi a lishumi”.
2. Milao ya makalo ye mine (4) i amana ni kamoo, batu ba swanle ku pilele ni Mulimu; ye silezi (6) ye latelela i amana ni ka moo batu ba swanela ku pilele ni ba bamwi. Mulao/ taelo ye tuna ya Jesu (“lata Mulena Mulimu wa hao, ka pilu ya hao kaufela”) - Milao ya makalo ye mine ni (“lata wahenu sina mo itatela”) – milao ye silezi ya mafelelezo.
3. Ki mulao ulimuñwi feela kwa milao ye lishumi, otaha ni mbuyoti - mulao wa bune. “Kuteka ndat’aho mi m’aho, kuli u pile nako ye telele mwa naha y’a ku file Muña Bupilo, Mulimu wa hao”.
4. Mulao o pumakile ahulu ki wa bubeli. Pulelonyana ye “ooo Mulimu waka” ki ku bapalisa libizo la Mulimu, ili taba ye hanisizwe. Batu hañata ba bulela kuli Jesu kamba Kesu Krete hape mwa mwa nako ya luna ya zwelopili hañata lu sebelisa kusufazi ya “OMG”. Butokwa ki kuli mulao wa bubeli ki ona feela mulao ona ni sabiso ya koto. Ni hakuli cwalo bibebe hailu buleleli kuli koto yeo ki ifi.
5. Lishumi ki nombolo ye zibahal ahulu mwa bibebe ku supeza lika ze tezi/ze kwanile – likoto za Egepita, basizana ba lishumi mwa testament ya kale, ba mbingwa ba lishumi be ne ba folisizwe, ni zemwi cwalo. .

Tapelo ya bo Ndate ni Boma ye fiwa pili tuto isi ka tateka:

*Mulimu ya lateha. Lwa itumela kwa lizazi la kachenu
Fuyola bashemi ni banana ba luna
Tusa kuli lukone ku lemuha ku bateni kwa hao
Fuyola tuto ye lu taba ni yona
Lwa kupa, ulu lute mo lu swanela kuku sebeleza
Mi ulutuse ku eza tato ya Hao
Kuli lu hule mwa kuba bukaufi ni Wena
Luma Jesu ato lunga
Mi ulutuse kuba baba itukiselize ku mukatanyeza*

Amen